

O biogazowniach prosto z wokandy. Cz. II

Na terenie kraju, poza opisanymi w cz. I artykułu („Czysta Energia” 5/2010) zagadnieniami, istnieją bardziej przyziemne problemy, związane z treścią umów kontraktacji, umów o sprzedaż energii czy tzw. zielonych certyfikatów. Aktualne są również bardzo istotne kwestie, takie jak np. ochrona uczciwej konkurencji pomiędzy operatorami energetycznymi a firmami zainteresowanymi produkcją energii z biomasy.

Nie wszystkie przedsiębiorstwa zdają sobie sprawę z możliwości ochrony swojego interesu gospodarczego w sytuacji, gdy doszło do zawarcia umowy o przyłączenie do sieci, ale przedsiębiorstwo energetyczne, które ma na rynku pozycję monopolisty, narzuca w umowie uciążliwe warunki. W praktyce chodzi o zasady ponoszenia kosztów przyłączenia do sieci. Jak stwierdził bowiem Sąd Antymonopolowy w jednym ze swych orzeczeń, przerzucanie przez podmiot posiadający pozycję dominującą na inne podmioty kosztów działalności inwestycyjnej w istotny sposób godzi w interes publiczny¹.

Problemy inwestorów wspólne dla wszystkich regionów

Nie budzi już sporu w judykaturze pogląd, wg którego prezes URE nie ma jurysdykcji w sprawach dotyczących umów już zawartych. W takiej sytuacji właściwym i jedynym uprawnionym organem do rozpoznania ewentualnego zarzutu stosowania praktyki monopolistycznej przez narzucenie uciążliwych warunków zawartej umowy jest prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz właściwe sądy. Jak stwierdził Sąd Najwyższy, nieskorzystanie przez odbiorcę energii z trybu postępowania określonego w art. 8 Prawa energetycznego (P.e.), nie pozbawia go ochrony określonej na podstawie przepisów ustawy antymonopolowej. Sąd zwrócił też uwagę, że skoro zakres postępowania przed prezesem UOKiK jest zupełnie inny, to fakt, że odbiorca energii wyraził zgodę na zawarcie umowy na narzuconych warunkach, nie oznacza, iż stosowanie praktyk monopolistycznych nie miało miejsca². W pierwszej kolejności należy rozstrzygnąć kompetencje organów oraz Sądu Antymonopolowego, bowiem zgodnie z orzeczeniem Sądu Apelacyjnego w Warszawie „ten sam stan faktyczny może podlegać ocenie zarówno z punktu widzenia ustawy – Prawo energetyczne, jak i ustawy o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów, co przesądza o właściwości odpowiednio – Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki, jak i Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów”³.

W świetle treści art. 1 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów celem regulacji w niej przyjętej jest zapewnienie rozwoju konkurencji, ochrona przedsiębiorców narażonych na stosowanie praktyk monopolistycznych i ochrona interesów konsumentów. Pozwala to przyjąć, że ma ona charakter publicznoprawny i służy ochronie interesu ogólnospołecznego. Znajduje więc zastosowanie tylko wówczas, gdy zagrożony lub naruszony zostaje interes publiczny, polegający na zapewnieniu właściwych warunków funkcjonowania rynku gospodarczego. Ustawa zatem w odniesieniu do przedsiębiorców chroni konkurencję jako zjawisko o charakterze instytucjonalnym. Działaniami antykonkurencyjnymi w takim rozumieniu są jedynie te, które dotyczą sfery interesów szerszego kręgu uczestników rynku gospodarczego, a więc gdy dotyczą konkurencji rozumianej nie jako sytuację pojedynczego przedsiębiorcy, lecz jako zjawisko charakteryzujące funkcjonowanie gospodarki (rynku). Ingerencja prezesa UOKiK uzasadniona byłaby tylko wówczas, gdyby służyła ochronie tak pojętej konkurencji⁴.

Mając świadomość, iż ustawa ta nie służy ochronie prywatnoprawnego interesu przedsiębiorcy, należy jednak wskazać, że „w literaturze podkreśla się, że ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów w przypadku praktyk eksploatacyjnych powinna dawać ochronę wszelkim podmiotom, dotkniętym nimi również wówczas, gdy działania zakazane mają charakter pojedynczy. Dla naruszenia interesu publicznego w takich sytuacjach wystarczające jest dowolne nadużycie siły rynkowej w stosunku do słabszych uczestników rynku, bo już sam fakt nadużycia pozycji przez przedsiębiorcę dominującego narusza interes publiczny.

Każdy przypadek oddzielnie

Z drugiej strony podkreśla się, że każdy przypadek należy rozpatrywać oddzielnie, a organ antymonopolowy ma obowiązek wykazać, o jaki interes publiczny (ogólny) chodzi. Należy jednak zawsze pamiętać, że nadrzędność interesu ogólnego nad interesem indywidualnym nie może być, szczególnie w państwie prawa, pojmowana mechanicznie. W świetle orzeczenia nie ma jednak wątpliwości, że ustawowy cel zapewnienia

ochrony interesów konsumentów jest realizowany również wtedy, gdy sprawa dotyczy pojedynczego przypadku, ale potencjalnie może dotyczyć szerszego grona⁵.

Mając zatem na uwadze to, iż celem ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest nie tylko ochrona interesów konsumentów, ale także ochrona przedsiębiorców narażonych na stosowanie praktyk ograniczających konkurencję, można zasadnie stwierdzić, że firmy zainteresowane inwestycjami w biogazownie, blokowane przez operatorów energetycznych mogłyby, co do zasady skorzystać z tego typu ochrony przy założeniu, że wykazałyby, iż w istocie chodzi o naruszenie interesów większej grupy przedsiębiorców, a nie tylko jej interesu prywatnego.

Należy zwrócić wreszcie uwagę na orzeczenie Sądu Ochrony Konsumentów i Konkurencji przywołane w publikacji prasowej z 24 marca 2010 r. na stronie www.cire.pl. Sąd orzekł o nadużyciu pozycji dominującej przez ENEA Operator poprzez utrudnianie budowy farm wiatrowych. Postępowanie to zostało wszczęte na wniosek trzech przedsiębiorstw energetycznych, które skarżyły się głównie na przekraczanie terminów wydania i zakresu ekspertyz. Kara nałożona na ENEA Operator wyniosła 11 mln zł.

Źródła

1. Wyrok Sądu Antymonopolowego z 16 stycznia 2002 r. XVII Ama 32/01, LEX nr 56240.
2. Orzeczenie SN powołane w cytowanym już Wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 7 czerwca 2005 roku, VI ACa 92/05, LEX nr 166204; wyrok SN z 7 października 2004 r., III SK 56/04, LEX nr 149892.
3. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 27 marca 2008 r. VI ACa 957/07, Dz.Urz. UOKiK 2008/3/31.
4. Wyrok Sądu Antymonopolowego z 3 kwietnia 2002 r., XVII Ama 74/01, LEX nr 55962, wyrok SOKiK z 28 listopada 2003 r., XVII Ama 105/02.
5. Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 12 września 2003 r., I CKN 504/01, Kulińska Emilia, Glosa 2004/12/37.

Michał Tarka,

Waldemar Inerowicz,

Aleksandra Zwolińska,

Zespół ds. OZE w kancelarii prawnej „T LEGAL”,
Poznań

TEKST POCHODZI ZE STRONY WWW.KOMUNALNY.PL

<http://archiwum.komunalny.pl/archiwum/index.php?mod=tekst&id=11453>